

Література

1. Райтер Р.И., Марченко Ю.П., Читайло С.Д. Мини-батут для обучения маховым упражнениям на перекладине //Гимнастика: Сб. Вып. 2/ Сост. В.М.Смолевский. - Москва: Физкультура и спорт, 1984. - С. 31-33.

Annotation

In given article is considered a mini-trampoline modification possibility with mounted sensing element with view information reciprocity of about dynamic motion descriptions.

ТЕРМІНОЛОГІЯ, ЇЇ СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ

С.М. ВІЦЬКО, Є.Г. МУХАМАТГАЛЄЄВ

Слов'янський державний педагогічний університет м. Слов'янськ

З того часу, як Україна стала незалежною державою виникло багато питань стосовно подальшого розвитку спорту взагалі та розвитку спортивної термінології конкретно. Перед країною перед тренерами, викладачами, спортсменами, учнями питання щодо використання спеціальної термінології зайняло одне з перших місць в процесі спортивної та фізичної підготовки.

Адже Україна, маючи вільне становище в світі, повинна мати й своїх спортсменів, тренерів, викладачів, тобто свою незалежну систему професійної фізичної та спортивної підготовки. Цю підготовку не можна здійснювати без використання словесного методу навчання, який вимагає досконале володіння державною мовою, найголовніше місце в якій займає сучасна спортивна термінологія. Отже коли кожен з нас усвідомить, що без використання термінології на державній мові не може належним чином розвиватись національна система підготовки спортсменів, тоді українські спортсмени, тренера, викладачі та сама українська держава вийде на зовсім новий рівень свого розвитку, рівень, на якому не соромно буде спілкуватись своєю, незалежною мовою, та називати цією мовою все, що стосується спорту. Нажаль зараз ми ще не на тому рівні на якому б нам хотілося би бути. Але все залежить зараз від нас, від наших бажань, від нашого вибору, від нашої віри.

Українська гімнастична термінологія, в тому вигляді, в якому вона існує зараз зображає собою лише переклад термінології, яка була офіційно затверджена в 1933 році. Тому вважати цю термінологію Українською, було б трохи, так би мовити, не коректно. Скоріше їй більше підходить назва гімнастичної термінології на українській мові. Це трохи "ріже вуха", але це ближче до правди. Терміном ми називаємо слово, або словосполучення, яке визначає спеціальне поняття будь-якої галузі науки техніки, мистецтва... Термін в гімнастиці-це стисла умовна назва будь-якої рухової дії або поняття. Тобто термін відрізняється від звичних слів, які можуть і не містити в собі конкретного поняття, а мати тільки визначне значення, наприклад: фляк, курбет, рондат... Якщо існують терміни то повинна бути й система їх утворення. Найбільш розповсюджений спосіб утворення термінів-надавання нового термінологічного значення існуючим словам (переосмислювання). До таких термінів в гімнастиці відносяться, наприклад, міст, перехід, вхід і т.д. Нерідко терміни утворюються шляхом словосполучення (різновисокі бруси, далеко - високі стрибки і т.д.)

Як терміни, використовуються також корні окремих слів звичайної мови (вис, упор, мах і т.д.). Терміни, які визначають статичні положення, утворюються з урахуванням умов опори та положення тіла (упори, стійкі, виси). Терміни, які

визначають статичні положення, утворюються з урахуванням умов опори та положення тіла (упори, стійки, виси). Терміни махових вправ утворюються з урахуванням особливостей той чи іншої рухової дії (види підйомів, спадів). Терміни стрибків та зіскоків в спортивній гімнастиці визначаються в залежності від положення тіла в фазі польоту (стрибок ноги нарізно, переворот і т.і.). Також застосовуються ауто терміни, тобто назви нових, оригінальних вправ по прізвищам перших виконавців ("петля корбут", "перельот Вороніна" і др.).

Таким чином, термін повинен відображати структуру руху (підкреслювати його суть), визначати спосіб виконання вправи та уточнювати притаманні йому особливості.

Всі гімнастичні терміни можна поділити на дві групи:

1. Терміни збірні, за допомогою яких позначаються групи схожих вправ (підйоми, перемахи, кувирки, опорні стрибки і т. ін.).

2. Терміни конкретні, які стисло та однозначно позначають певні вправи. В цій групі виділяють терміни основні та додаткові. Перші характеризують суть вправи, визначають її структурну належність (підйом, зіскок), другі уточнюють спосіб виконання вправи (махом, силою), умови опори (на руках, лежачи) та визначають напрямок руху (вперед, назад). Звідси, назва будь-якої конкретної вправи складається із основного та додаткового термінів (наприклад "підйом махом вперед", де "підйом" - основний термін, "махом вперед" - додатковий). Переважна більшість гімнастичних вправ має абстрактний та штучний характер, в наслідок чого їх дуже важко пояснити. Якщо при описуванні гімнастичних вправ, або при проведенні занять користуватися звичайною мовою, то немінуча багатослівність та зайва витрата часу на пояснення назв вправ. Так, наприклад, щоб пояснити своїми словами термін "упор лежачи", треба більш ніж 10 слів. Але і тоді пояснення буде не зовсім зрозуміле. Тому так важливо використовувати слова-терміни викладачам, щоб не гаяти час, а їхнім учням треба розуміти ці терміни, а для цього треба їх знати.

Сукупність слів-термінів, утворення, та їх застосування, відповідно визначених правил і є тим, що ми називаємо термінологією. Досконало володіти термінологією-справа нелегка. В процесі навчання студенти розуміють пояснення викладача, порівняно легко орієнтуються в знайомих елементах, з'єднаннях, комбінаціях та можуть виконати завдання без демонстрації. Але розповісти про те, що вони тільки що зробили, відповідно вимогам, більшість з них не може. Тому на протязі всього періоду навчання в гімнастиці слід бути уважним до того, що говорить викладач, постійно записувати та запам'ятовувати основні та додаткові терміни. Досвід показує, що знання термінів сприяє кращому виконанню та запам'ятовуванню вправ що вивчаються. Основні вимоги, які сучасність пред'являє до термінів, висловлюються в їх доступності, точності та стислості. Тобто терміни повинні будуватися на основі словарного запасу рідної мови або іншомовних слів і відповідати законам словотворення і граматиці мови даного народу. Терміни також повинні давати ясне уявлення про вправу, технічну основу, форму та спосіб виконання. По-третє терміни мають бути зручними для вимови, тобто стислими. Досконале володіння термінологією-це ще й здібність різноманітного застосування її в сучасній гімнастиці. Існуюча термінологія спортивної гімнастиці носить описовий характер, тобто можна описати будь-яку гімнастичну вправу. Це можна зробити повним точним записом, скороченим, синхронним та усним. Наприклад, записуючи класифікаційні програми, офіційні

методичні документи і т. ін. треба використовувати повний запис вправ та розгорнуті описи термінів. Для плану-конспекту занять повний запис використовувати не доцільно, тому треба користуватись скороченим записом вправ та образами ауто термінами. Регіструючи вправи на змаганнях краще користуватись синхронним записом в вигляді графічних символів, при проведенні занять, змагань-скорочено позначати гімнастичні вправи.

Отже, термінологія відіграє дуже важливу роль, полегшуючи спілкування викладача та учня на заняттях, допомагаючи спрощувати опис гімнастичних вправ при виданні літератури з гімнастики. А найголовніше - це те, що гімнастична термінологія широко засновується на заняттях іншими видами спорту. Коли всі фахівці сучасного спорту будуть працювати разом в одному напрямку розвитку сучасної термінології, тоді "біг, згинаючи ноги вперед" ніколи не буде "бігом з високим підійманням стегна".

Література

1. *Говердоський Ю.К., Смоленський В.М. Спортивная гимнастика. - М.: Физкультура и спорт, 1979.*
2. *Палига В.Д. Гимнастика. — М.: Просвещение, 1982.*
3. *Смолевский В.М. Гимнастика. Учебник для техникумов. - М.: Физкультура и спорт, 1985.*
4. *Пилипович В.И. Теория и методика гимнастики. М.: Просвещение, 1971.*
5. *Худолій О.М. Основи методики виконання гімнастики. Харків, 1998.*

Summary

Characteristics of the gymnastic terminology, its primary meaning and demands, methods of terms formation are considered in the article.

ЗМІСТ ПРОГРАМНОГО МАТЕРІАЛУ З ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ОСНОВНОЇ ГІМНАСТИКИ ЯК ОДИН З ФАКТОРІВ УСПІШНОЇ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

КОСТЯНТИН ПЕТРЕНКО

Львівський державний інститут фізичної культури.

Відомо, що підготовка кваліфікованих спеціалістів з фізичного виховання в значній мірі залежить від змісту програмного матеріалу та його розподілу у навчальному процесі (Солодков С.С., Бауер В.А., 1993; Бакіко І., 2000; Огністий А.В., 2000 та ін.)

В даний час, коли відсутня єдина державна програма з теорії і методики викладання спортивних дисциплін, спеціалісти фізичного виховання спрямовують зусилля з розробки сприйнятливих для кожного окремого ВУЗу навчальних програм.

У зв'язку з цим перед даним дослідженням було поставлено завдання: розробити зміст програмного матеріалу з теорії і методики викладання основної гімнастики для студентів ІФК.

Теоретичний аналіз даних науково-методичної і спеціальної літератури, навчальних і робочих програм, багаторічний практичний досвід дозволили розробити блок-схему викладання теорії і методики гімнастики, що складалась з 10 розділів:

- I. Гімнастика в загальній системі фізичного виховання.
- II. Стройові вправи та вправи для загального розвитку.
- III. Страхівка і допомога при виконанні гімнастичних вправ.